

תענית יז: (נקודתיים) עד יח: (סוף הפרק)

ביאורים

הויכוח על זהות מקריבי התמיד: חכמינו הפרושים (שהיו עם הציבור הרחב) סברו שהתמיד מוקרב רק מכספי הציבור ולא מיחיד. הצדוקים (שהיו האליטות) סברו שגם יחיד יכול להקריב תמיד. הראייה של הצדוקים היתה מהפסוק 'את הכסף האחד תעשה'. הויכוח נמשך שמונה ימים ובסיומו ניצחו החכמים את הצדוקים והוכיחו להם מהפסוק 'את קרבני חמאי תעשה' שקרבן התמיד מגיע מהציבור.

קטע ממגילת תענית

ימים שאסורים בתענית ובהספד

א-ח ניסן:

בהם ניצחו את הצדוקים בוויכוח על דין מקריבי התמיד.

ח-כא ניסן:

בהם ניצחו את הצדוקים בוויכוח על מועד חג השבועות.

נכתב 'א' בניסן' כדי לחדש ש:

כ"ט אדר אסור בתענית כיוון שהוא יום לפני הימים הכתובים במגילת תענית.

(אך לא בגלל שהוא יום לפני ר"ח, כי דברי תורה אין צריכין חיזוק).

נכתב ח' בניסן כדי לחדש ש:

ח' בניסן אסור משני טעמים (גם בשל הויכוח על התמיד וגם בשל הויכוח על שבועות)

לכן גם אם יבטלו את הסט של א-ח, ח' בניסן יהיה עדיין אסור משום ח' - כא'.

נכתב 'כ"א ניסן' כדי לחדש ש:

כ"ב ניסן אסור (לפי ר' יוסי), כיוון שהוא יום אחרי ימים הכתובים במגילת תענית

(אך לא בגלל שהוא יום שלאחר פסח, כי דברי תורה אין צריכין חיזוק).

קושיה:

לפי ר' יוסי כ"ט אדר נאסר בתענית מדין אחר (יום שאחרי יום הכתוב במגילת תענית (כ"ח אדר)!

תירוצים:

אביי: מכך שא' בניסן אסור אנו למדים שכשחודש אדר מלא (30 יום), ל' אדר יהיה אסור.

רב אשי: כיוון שא' בניסן אסור, כ"ט אדר מוטל בין 2 ימים אסורים ולכן הוא אסור אף בהספד.

סתמא דגמרא: גם אם כ"ח באדר יתבטל כ"ט באדר יהיה אסור בגלל א' בניסן

ציטוט מהמשנה וברייתא

מגילת תענית:

הימים האסורים בהספד: ר"י: אסורים לפניהם ואחריהם.

ר"מ: אסורים לפניהם ומותרים אחריהם.

רשב"ג: מותרים לפניהם ואחריהם.

הימים האסורים בתענית: ר"י: אסורים לפניהם ומותרים אחריהם.

ר"מ ורשב"ג: מותרים לפניהם ואחריהם.

פסיקת ההלכה

רב: כר"י.
שמואל: בהתחלה - כר"מ.
אחרי ששמע את שיטת רשב"ג - כרשב"ג.

ר' יוחנן: בימים שאסורים בהספד - כר"מ.
בימים האסורים בתענית - כר"י.

ימים טובים

יום ניקנור – י"ג אדר:

ביום זה הרגו חשמונאים את ניקנור שהיה מדוכסי יוון ודיבר בגאווה ורצה להחריב את ירושלים.

יום טוריינוס – י"ב אדר:

טוריינוס הרג את לוליינוס ופפוס אחיו בלוד, ומיד הגיעו 2 שרים מרומי והרגוהו.

יום זה בוטל הואיל ונהרגו בו שמעיה ואחיה אחיו.

ציטוט מהמשנה וברייתא

ראש חודש, חנוכה, פורים:

לכתחילה:

אין גוזרין בימים אלו תענית ציבור.

בדיעבד – אם התחילו סדרת תעניות לפני כן ונפלה תענית בימים אלו:

ר"ג ור"מ (במשנה): מתענים חלק מהיום.

חכמים (בברייתא): מתענים כל היום (וכך פסק ר' הונא).

כמה נחשב להתחלה?

ר' אחא: 3 תעניות.

ר' יוסי: תענית אחת.